Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANMARKS STATISTIK.

STATISTIQUE DU DANEMARK.

STATISTISKE MEDDELELSER,

TREDIE RÆKKE, 7DE BIND.

Communications de statistique

3e série, tome 7e.

UDGIVET AF DET STATISTISKE BUREAU.

Publié par le Bureau de Statistique.

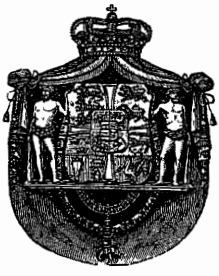

KJØBENHAVN.

BIANCO LUNOS KGL. HOF-BOGTRYKKERI.

1885.

IV.

Høsten i Danmark

i Aaret 1883.

Récolte en Danemark

en 1883.

Til Oplysning om Høsten i Aaret 1883 meddeles i det Følgende, ligesom for de tidligere Aar, dels en samlet Oversigt over Høstens Udfald, der i Begyndelsen af dette Aar er udarbejdet paa Grundlag af de i Vinterens Løb fra Landets samtlige Amter til det statistiske Bureau indsendte skematiske Indberetninger med tilhørende Bemærkninger, dels en Beregning af selve Høstudbyttet, der senere er foretagen i Henhold til de Opgivelser om Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land af de vigtigere Sæd- og Plantearter i hvert enkelt af Landets Sogne, som i Løbet af Foraaret gjennem Amterne ere indkomne til Bureauet fra By- og Sogneraadene[1]).

Høstens Udfald i Aaret 1883.

Caractère de la récolte en 1883.

Ifølge de fra Landets samtlige Amter til det statistiske Bureau indsendte Beretninger maa Høsten i Aaret 1883 nærmest betegnes som staaende noget under en Middelhøst. Vintersæden kan vel siges i det Hele at have givet et godt Udbytte, men for Vaarsædens Vedkommende synes Udfaldet at have været temmelig utilfredsstillende, navnlig hvad Kvantiteten angaar. Høhøsten ses ligeledes at være falden meget uheldig ud, især i Jylland, idet

[1]) Beretningen om Høsten i Danmark i Aaret 1882 er trykt i Statistiske Meddelelser, 3die Række, 6te Bind, S. 198—233.

Mængden af Hø har været overordenlig ringe, medens Beskaffenheden var ret tilfredsstillende. Kartoflerne maa derimod anses for iaar at være lykkedes i fortrinlig Grad. — Den væsenligste Grund til det mindre heldige Udfald af Høsten i 1883, især af Vaarsæd og Hø, maa søges i de ugunstige Forhold, hvorunder Sæden udviklede sig, medens dog ogsaa det slette Vejrlig i selve Høsttiden har øvet nogen Indflydelse. Efter en meget regnfuld Oktober i 1882 indfandt Frosten sig pludselig, allerede i Slutningen af denne Maaned. I November faldt endel Sne, der snart tøede, snart frøs, og Vinteren forløb herefter uden synderlig Nedslag med afvekslende Frost og Tø, hyppig ledsaget af Blæst og Storme. Foraaret 1883 bragte i sin Begyndelse en stærk Barfrost, der navnlig antog en stræng Karakter i den sidste Halvdel af Marts og ind i April, og som efterfulgtes af jævnlig Kulde og Nattefrost i en stor Del af April og Maj. Samtidig hermed holdt Foraaret sig vedblivende usædvanlig tørt, og denne Tørke strakte sig tillige over hele Forsommeren, saa at der først i Slutningen af Juni hist og her faldt nogen Regn, der dog ikke var tilstrækkelig til at rodvæde Jorden. Rigelig Regn kom ikke før en halv Snes Dage ind i Juli Maaned, og nu fulgte der en stærk og vedholdende Regnperiode, som varede fra Midten af Juli til midt i Avgust, hvorpaa Vejret dog atter blev nogenlunde tørt til ind i September. Naar hertil kommer, at den største Sommervarme netop indtraf, inden der endnu var falden tilstrækkelig Regn, nemlig i Slutningen af Juni og i Begyndelsen af Juli, vil det ses, at Forholdene i Aaret 1883 ingenlunde vare heldige for Afgrøden. — Skjøndt Vinteren saaledes gjennemgaaende kun var lidet gunstig for Vintersæden, der led endel af den afvekslende Frost og Tø, holdt den sig dog i det Hele godt, indtil den skarpe Barfrost kom i Marts og April; denne knugede den stærkt, ligesom ogsaa Tørken tog noget især paa den sildig saaede Rug; men da Nattekulden omsider hørte op, kom Vintersæden atter til Kræfter, og efter Regnen trivedes den hurtigt, saa at Resultatet i sin Helhed blev tilfredsstillende. Den langvarige Tørke i Foraaret og Forsommeren tilføjede derimod Vaarsæden ubodelig Skade, dels med Hensyn til Spiringen dels med Hensyn til Udviklingen. Den tidlig saaede

Vaarsæd kom vel smukt op af Jorden, men blev nu fuldstændig hæmmet i sin Udvikling, og da Regnen endelig kom, var det for sent til, at den kunde hjælpe paa Straaets Vækst, medens den dog bevirkede, at Akset udviklede sig ret fyldigt. For den sildig saaede Vaarsæds Vedkommende faldt derimod Spiringen uheldig ud, idet Spirerne kun kom meget tyndt op af den stærkt gjennemtørrede Jord, — ofte kom næppe Halvdelen af Udsæden op —, men da Regnen fulgte hurtigere efter, kunde den her endnu komme til at udøve en heldbringende Indflydelse ved at fremkalde en Mængde nye Planter, hvilket imidlertid atter bevirkede, at denne Sæd blev meget uens moden, saa at en stor Del af den stod mere eller mindre grøn ved Indhøstningen. For selve Indhøstningen af Sæden vare Vejrforholdene ligeledes kun lidet gunstige; navnlig den første Halvdel af Høsten vanskeliggjordes i høj Grad af den vedholdende Regn. Denne voldte tillige fornemlig Rugen ikke saa lidt Skade derved, at den bragtes til at spire. Ligeledes bevirkede den overvættes Væde i Høstens Tid, at Byggens Kvalitet og Udseende i væsenlig Grad forringedes. Senere blev dog Vejret noget gunstigere, idet Regnen ikke længer var saa vedvarende; men paa Grund af den megen Fugtighed i Luften foregik Tørringen dog kun langsomt. I det Hele kom Høsten iaar noget tidligere end sædvanlig, men var temmelig langvarig; den blev vel i flere Egne tilendebragt inden Slutningen af Avgust, men trak dog i Reglen ud til ind mod Midten af September. — Paa Høhøsten havde det tørre Foraar en endnu skadeligere Indvirkning end paa Vaarsæden. Græsset kom kun yderst sparsomt op af Markerne og voksede ofte ikke til, saa at det kunde blive tjenligt til at slaas, men maatte afgræsses af Kreaturerne. Udbyttet af Agerhø er derfor meget ringe, medens Kvaliteten af, hvad der blev bjærget, er særdeles god. Ogsaa paa Engene voksede Græsset kun sent til undtagen paa de stærkt overrislede Enge, og 1ste Slæt af Enghø blev derfor ligeledes meget tarvelig, tilmed da den hyppig paa Grund af den sene Vækst trak ind i den vaade Periode, hvorved Høbjærgningen i høj Grad vanskeliggjordes. Derimod paafulgte der en god Efterslæt, saavel af Agerhø som af Enghø, der dog langtfra har kunnet

raade Bod paa det mislykkede Resultat af 1ste Slæt. — I Modsætning til de enstemmige Beretninger fra saa godt som alle Landets Egne om den langvarige Tørke i Foraaret og Forsommeren med dens uheldige Indflydelse paa Kvantiteten af Vaarsæden og Høet berettes det fra Bornholms Amt, at Foraaret paa denne Ø netop har været usædvanlig fugtigt, hvilket i Forbindelse med sildig Udsæd og stærk Kulde ligeledes i denne Del af Landet har hæmmet Vaarsædens Udvikling endel, medens derimod Høavlen her synes at være lykkedes meget godt.

Af de mere almindelige Udtalelser om Høstens Udfald i flere af Amternes Beretninger skal man anføre følgende. — I Beretningen fra Præstø Amt hedder det: «Sæden kom godt i Jorden baade i Efteraaret 1882 og i Foraaret 1883; Vintersæden overvintredes godt, men det usædvanlig tørre Foraar hindrede dens Vækst til langt hen i Forsommeren, og af samme Aarsag spirede Vaarsæden yderst sent og ulige; man kunde endnu i Oktober se Havre, som var grøn. — Senere kom det meget fugtige Vejr, netop i Høsttiden, der vanskeliggjorde Arbejdet i meget høj Grad og paa mange Steder bevirkede, at Rugen, undertiden endog Hveden, spirede, og det ikke alene i Travehobene, men endogsaa paa Roden, da Sæden var meget nedslaaet af Regnen; og den samme Omstændighed, Fugtigheden, bevirkede, at Byggens Kvalitet og Udseende ikke er god. — Høhøsten gik for sig under gunstige Omstændigheder, som overhovedet Høsten i Almindelighed kom noget tidligere end sædvanlig. — Efter alle Naturforhold maa man imidlertid være tilfreds i Præstø Amt med den Høst, man har opnaaet, som i det Væsenlige maa kaldes en Middelhøst. — Straaets Foderværdi kan næppe ansættes synderlig højt; men mange Steder har man høstet Hø to Gange, især var Kløveren paa Hømarkerne meget frodig anden Gang, ligesom det ikke sjælden blev nødvendigt at lade den unge Kløver afgræsse, ikke altid til Baade for Kvæget, naar der ikke anvendtes stor Forsigtighed». — I Beretningen fra Holbæk Amt ytres der, at «den langvarige Tørke i Forsommeren har overalt i Amtet hindret Sædudviklingen, idet Straaet er kort og Fodermassen ringe. — Det regnfulde Vejrlig i

Høstens Tfd skadede navnlig Rugen meget, der paa mange Steder spirede, ligesom Byggen fik et daarligt Udseende og tabte i Kvalitet». — Paa lignende Maade udtale ogsaa Beretningerne fra Kjøbenhavns og Sorø Amter sig. — I Beretningen fra Frederiksborg Amt siges det, at «indeværende Aars Høst betegnes af Amtets Landboforening som en Middelhøst for Sæd og Rodfrugter og under en Middelhøst for Hø; for dettes Vedkommende tilføjes dog, at der har været god Efterslæt. Hermed stemme Beretningerne fra de enkelte Landbrug, hvilke fremhæve, at Rugen har været meget god, men at Vaarkornet har lidt meget af Tørke i Foraaret; denne har bevirket, at Vaarkornet kun har givet lidt Halm (fyldt lidt); for Byggens Vedkommende kom hertil en vanskelig Skridningsperiode, der har gjort Udbyttet uensartet; dets Farve betegnes som ikke smuk. Under ugunstigt Vejr i Høsttiden har kun Rugen, der flere Steder spirede, lidt». — I Beretningen fra Maribo Amt bemærkes, at «Høsten formentlig kan betegnes som ret god, hvad angaar Hveden og Rugen, medens Byggen og Havren har været af mindre god Kvalitet og Kvantitet». — I Beretningen fra Svendborg Amt udtales, at «den vedvarende Tørke i Forsommeren standsede alle Sædarters, men særlig Vaarsædens Vækst og Udvikling og forringede i en væsenlig Grad Udbyttet. I Høstens Tid indtraadte en temmelig vedholdende Regn, der vanskeliggjorde Indbjærgningen og navnlig skadede Rugens Kvalitet, idet denne Kornart mange Steder spirede, forinden den kunde bringes i Hus». — I Beretningen fra Odense Amt ytres det, at «en lang, tør Forsommer skadede Vaarsæden betydelig. Sæden kom ikke op samtidig, og Følgen heraf var, at en Del af Afgrøden endnu stod grøn i Straa og Kjærne ved Høstningen». — I Beretningen fra Aarhus Amt hedder det: «Hvad der iaar har været bestemmende for Udbyttet af Høsten er navnlig den usædvanlig lange Tørke, der herskede i Forsommeren og varede indtil henimod Slutningen af Juni Maaned. I næsten alle Indberetninger fremhæves Mangel paa Regn i Foraaret som en af de væsenlige Aarsager til, at Vaarsæden har givet et i Sammenligning med tidligere Aar ringe Udbytte. Vel led Vintersæden ogsaa noget af

Barfrost i Vinterens Løb, men ikke i saadan Grad, at det har havt nogen kjendelig Indflydelse paa dens Mængde og Beskaffenhed. Af Hvede og Rug er der gjennemgaaende høstet godt baade i Henseende til Kvantitet og Kvalitet. Modsat forholder det sig derimod med Byg og Havre. Paa Grund af Tørken kom ikke al Udsæden op, og for en Del spirede den først efter Regnen i Juni, hvad der medførte en uensartet Modenhed. Da Høsten kom, vare Vejrforholdene heller ikke gunstige, men Skade i Almindelighed er dog ikke forvoldt, idet Regnen hyppigst var ledsaget af Blæst og Kulde; det blev derfor muligt ved at lade Sæden staa længe nok at faa den tør ind. Paa Høhøsten har det tørre Foraar ligeledes gjennemgaaende havt en uheldig Indflydelse. Af Agerhø er der næsten intet høstet, og Enghø er ikke heller tilstede saa rigeligt som sædvanlig, hvorimod man Intet har at udsætte paa Kvaliteten. Det eneste Produkt, hvorom Beretningerne lyde ubetinget gunstige, er Kartofler. I det Hele angives Høsten til at være under et Middelaar». — I Beretningen fra Hjørring Amt udtales der, at «det af Beretningerne fremgaar, at den langvarige Kulde og Tørke i Foraaret og Forsommeren ere Aarsag til den gjennemgaaende mindre gode Kvantitet, særlig for Agerhøets Vedkommende. I Beretningen fra Hjørring Amts Landboforening hedder det derhos, at megen Regn i sidste Efteraar og Vinterens tidlige Komme, der forhindrede Efteraarspløjningens rettidige Udførelse, samt vedvarende Nattefrost til Maj Maaneds Udgang ere medvirkende Aarsager til Høstens mindre gode Udfald, og at Nattefrosten bevirkede, at sildig saaet Rug blev hindret i Udviklingen og mange Steder maatte ompløjes». — I Beretningen fra Thisted Amt hedder det: «Jorden var bundtør fra Vinteren, og Foraaret og Forsommeren bragte næsten ingen Regn, men derimod en Del Kulde; Vegetationen maatte saaledes kjæmpe baade imod Tørke og Kulde, hvoraf Følgen er, at der kun er avlet lidet Enghø og næsten intet Agerhø, og at Havren, som er Amtets Hovedsæd, blev meget tynd og kort i Straa. Medens der saaledes er stor Mangel paa Hø og Straa, har Sæden i Almindelighed et meget godt Kjærneindhold. Høsten foregik under ret heldige Vejrhold og var meget tidlig tilendebragt». — I Beret-

ningen fra Aalborg Amt ytres der fra Klarupgaards Gods i Fleskum Herred, at «Vintersæden led meget af det urolige Vejr med afvekslende Frost og Tø, saa at store Stykker i Markerne gik bort og maatte erstattes af Havre. Hvor Byggen blev saaet tidlig og fik Regn kort efter, modstod den godt den langvarige Tørke og voksede fortrinlig til paa denne Egns gode Jorder, hvorimod Havren, som saaedes senere, led meget af den og blev tynd og kort. Tørken forhindrede Kløver og Græs i at gro, saa at Udbyttet af første Slæt var særdeles ringe, men erstattedes noget af anden Slæt». Fra Lundbæk Gods i Hornum Herred udtales det, at «Aarsagen til Høstens daarlige Udbytte paa Havren saavelsom paa Ager- og Enghø maa søges i den langvarige Tørke og Kulde, som indtraf efter Havre-Udsæden, af hvilken Halvdelen ikke spirede, ligesom Høet standsede eller gik tilbage i Vækst». — Beretningerne fra Viborg, Randers, Ringkjøbing og Ribe Amter fremhæve alle den langvarige Tørke i Forsommeren og det regnfulde Vejrlig i Høsttiden. — I Beretningen fra Viborg Amt tilføjes der, at «det har vist sig næsten overalt i Amtet, at Sæden bedst er lykkedes paa de opdrevne Jorder, da den der er sildigere saaet. Som Hovedresultat maa for dette Amts Vedkommende Høsten betragtes som værende under et Middelaar, saavel hvad Sæden som hvad Fylden angaar». — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt udtales fremdeles, at «Høsten, trods det gode Udbytte af Rug, Boghvede, Kartofler og Rodfrugter, dog under særligt Hensyn til Betydningen for Amtets Jordbrugere af det i kvantitativ Henseende ringe Udbytte af Byg, Havre og Hø, i det højeste kan betegnes som en Middelhøst og snarere under end over en saadan»; — og i Beretningen fra Ribe Amt tilføjes der: «men i det Hele taget har Høsten i Ribe Amt i Aaret 1883 været tilfredsstillende og kan formentlig betegnes som en Middelhøst». — Beretningen fra Bornholms Amt udtaler sig derimod, som tidligere bemærket, modsat de øvrige Amters i Henseende til Foraarets Karakter. Her hedder det nemlig, at «det fugtige Foraar og dermed i Forbindelse sildig Udsæd har hovedsagelig foranlediget, at Vaarsæd og Rodfrugter ej have givet ønskeligt Udbytte».

Plantesygdomme og Insektangreb synes lige saa lidt iaar som i 1882 at have forvoldt synderlig Skade paa Afgrøden, naar man alene undtager Bælgsæden, der paa sine Steder har været stærkt angreben af Bladlus. Kartoffelsygdommen har iaar paa Grund af det tørre Vejrlig i Foraaret og Forsommeren kun vist sig i meget ringe Grad.

Om Afgrøden af de enkelte Sædarter tilføjes følgende særlige Bemærkninger.

Hveden (*froment*) maa anses for i det Hele taget at have givet en ret god Middelhøst. Paa Øerne synes denne Kornsort i Regelen at være lykkedes omtrent ligelig i Henseende til Kvantiteten og Kvaliteten; paa Lolland og Falster (og ligeledes paa Bornholm) ses den dog at have givet et rigeligere Udbytte end i de øvrige Egne paa Øerne og i Holbæk Amt en bedre Kvalitet. I Jylland har derimod Kvaliteten gjennemgaaende været adskilligt bedre end Kvantiteten. For Øernes Vedkommende er nemlig Kvantiteten betegnet i Maribo og Bornholms Amter som meget god, i Kjøbenhavns Amt som noget over god og i de øvrige 6 Amter, nemlig Frederiksborg, Holbæk, Sorø, Præstø, Odense og Svendborg, som god. Kvaliteten er derhos betegnet i Holbæk Amt som meget god, i Kjøbenhavns og Svendborg Amter som højere end god og i Frederiksborg, Sorø, Præstø, Bornholms, Maribo og Odense Amter som god. For Jyllands Vedkommende er Kvantiteten betegnet i Thisted Amt som højere end god, i 6 Amter, nemlig Hjørring, Randers, Aarhus, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, som god, i Aalborg Amt som noget over tømmelig god, og i Viborg Amt som temmelig god. Kvaliteten er derimod i 5 Amter, nemlig Hjørring, Aarhus, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, betegnet som meget god, i 3 Amter, nemlig Thisted, Aalborg og Randers, tildels som meget god og kun i Viborg Amt ligefrem som god. — Hveden er jaar i de fleste af Beretningerne ikke gjort til Gjenstand for særlig Omtale. Den omtales kun udførligere i Beretningen fra Aarhus Amt, hvor det hedder, at «Hveden stod ganske godt fra forrige Efteraar, skjøndt Sædetiden havde været

noget forulempet af Væden i Jorden efter den langvarige Regn i Høstens Slutning. Planterne holdt sig ganske godt i Vinterens Løb, indtil den vedholdende skarpe Barfrost i Slutningen af Marts, da Bladene sine Steder visnede ganske bort og vare ganske hvide, men Planterne skød atter nye Skud, da Nattekulden ophørte. Tørken i April til Juni modstod Hveden i det Hele godt, skjøndt den nok blegedes noget i Farven den sidste Tid, inden Regnen kom, men efter denne tog den hurtig til i Væksten. I den vedholdende Regntid i Juli og Avgust gik den ikke synderlig i Leje, men Fugtigheden hæmmede nok Kjærneudviklingen endel. Den bragtes ind i upaaklagelig Stand og giver ret gode Fold».

Rugen (*seigle*) maa ligeledes antages at have givet et Udbytte, der svarer til et godt Middelaars, og det saavel hvad Kvantiteten som hvad Kvaliteten angaar. Dog synes der paa Øerne at være høstet en forholdsvis rigeligere Mængde af denne Sædart end i Jylland, medens omvendt Kjærnens Beskaffenhed har været ikke saa lidt bedre i Jylland end paa Øerne. Fornemmelig synes Kjærnen at have været mindre god i det sydlige Sjælland, hvorimod den i Frederiksborg Amt var meget tilfredsstillende. Kvantiteten angives paa Øerne i 6 Amter, nemlig Frederiksborg, Holbæk, Sorø, Præstø, Maribo og Odense, som meget god, i Svendborg Amt tildels som meget god, i Kjøbenhavns Amt som højere end god og i Bornholms Amt ligefrem som god. I Jylland er den derimod kun i Thisted Amt betegnet som højere end god og i alle de øvrige 8 Amter, nemlig Hjørring, Aalborg, Viborg, Randers, Aarhus, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, ligefrem som god. Kvaliteten angives i Beretningerne fra Øernes Amter i Frederiksborg Amt som meget god, i 6 Amter, nemlig Kjøbenhavns, Holbæk, Bornholms, Maribo, Odense og Svendborg, som god og i Sorø og Præstø Amter kun som temmelig god, medens den derimod i Beretningerne fra Jyllands Amter er betegnet i 7 Amter, nemlig Hjørring, Thisted, Aalborg, Viborg, Aarhus, Vejle og Ringkjøbing, som meget god, i Randers Amt tildels som meget god og endelig i Ribe Amt som god. — Den nærmeste Grund til, at

Kjærnens Beskaffenhed ikke blev fuldt tilfredsstillende paa Øerne, maa fornemlig søges i den allerede tidligere anførte Omstændighed, at det regnfulde Vejrlig i Høstens Tid paa mange Steder bragte Rugen til at spire. Særlig fremhæves denne uheldige Indflydelse af Midsommerregnen i Indberetningen fra Præstø Amt og omtales ligeledes i Beretningerne fra Sorø, Holbæk og Svendborg Amter, ligesom den ogsaa berøres i Beretningen fra Frederiksborg Amt. — I Beretningen fra Aarhus Amt udtales, at «denne Sædart paa mange Steder hæmmedes af Tørken først paa Sommeren. Udbyttet er dog tilfredsstillende, da Blomstringen foregik under gunstige Vejrforhold, men Kvaliteten er paa de Steder, hvor Vejret under Indhøstningen var meget ustadigt, ikke saa god, som kunde ønskes, dog vistnok bedre end der ventedes; hvor der imidlertid høstedes tidligt, ramte den værste Regntid ikke denne Kornsort efter Mejningen, og her kom Kornet ind uden at have taget videre Skade». — I Beretningen fra Hjørring Amt anføres, at «Nattefrosten bevirkede, at sildig saaet Rug blev hindret i Udviklingen og mange Steder maatte omploejes». — I Beretningen fra Viborg Amt hedder det, at «Høsten af Rug maa betragtes som en Middelhøst; Sæden skæpper godt, men Straaet er kort og fint»; — og i Beretningen fra Ringkjøbing Amt betegnes Rughøsten som ikke saa lidt over en Middelhøst.

Byggen (*orge*) har iaar givet en Afgrøde, der vel for Kvalitetens Vedkommende kan regnes som en Middelhøst, men i Henseende til Kvantiteten ingenlunde har naaet et Middelaars Udbytte, navnlig for Jyllands Vedkommende. Paa Øerne er Kvantiteten betegnet i 4 Amter, nemlig Holbæk, Præstø, Bornholms og Odense, som god, i 2 Amter, Kjøbenhavns og Svendborg, som mindre end god og i 3 Amter, nemlig Frederiksborg, Sorø og Maribo, kun som temmelig god. I Jylland er den vel i Thisted Amt betegnet som højere end god og i Hjørring Amt som god, men i Aalborg Amt som mindre end god, i Randers Amt som noget over temmelig god og i de øvrige 5 Amter, Viborg, Aarhus, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, kun som temmelig god. Kvaliteten er for Øernes

Vedkommende betegnet i Kjøbenhavns Amt som højere end god, i 6 Amter, nemlig, Frederiksborg, Holbæk, Sorø, Præstø, Bornholms og Odense, som god, i Svendborg Amt tildels som god og i Maribo Amt som temmelig god, — og for Jyllands Vedkommende i Hjørring og Thisted Amter som meget god, i Aalborg og Ringkjøbing Amter som højere end god, i de 4 Amter, Viborg, Randers, Aarhus og Vejle ligefrem som god og i Ribe Amt kun som temmelig god. — At Udbyttet af denne Sædart i det Hele har været mindre tilfredsstillende, skyldes, som tidligere omtalt, væsenlig den langvarige Tørke gjennem Foraaaret og Forsommeren. Den sildig saaede Byg, navnlig 6-rd. Byg, synes at være lykkedes bedst, fordi den endnu kunde ophjælpes af Midsommerregnen. Dog har ogsaa den megen Fugtighed i selve Høsttiden skadet Byggens Kvalitet og Udseende endel. — I Beretningen fra Aarhus Amt udtales, at «paa leret Jord kom denne Sædart kun delvis op i Maj, og den stod i det Hele meget tynd. Efter Regnen i Juni skød en Mængde nye Planter frem, og disse naaede ikke at blive modne sammen med det Korn, der var kommen op til sædvanlig Tid efter Saaningen; dette voldte stor Ulempe ved Indkjørselen og viste sig ved Tærskningen at have paavirket Kvaliteten af en Del af Kornet skadeligt og at give særdeles meget Efterkorn. Hvor Byggen er kommen i Hus uden at have faaet Regn efter at være høstet, har den en smuk lys Farve, men den fylder ikke meget i Laden». — I Beretningen fra Aalborg Amt hedder det fra Rødslet Hovedgaard i Kjær Herred, at «2-rd. Byg tegnede godt i Foraaret, men blev af den stærke Tørke i Juli Maaned aldeles forbrændt paa alle sandede Steder i Marken»; fra en anden større Ejendom i samme Amt, nemlig Mølgaard Gods i Aars Herred, udtales imidlertid, at «da det for største Delen er 6-rd. Byg, der saas her paa Egnen og altsaa saas betydelig senere end Havren, indtraf der en heldig Forandring i Vejrforholdene, som gjorde god Virkning». — Beretningerne fra Frederiksborg, Holbæk og Præstø Amter fremhæve særlig, at Byggens Kvalitet og Udseende blev forringet paa Grund af det regnfulde Vejrlig under Indhøstningen.

Havren (*avoine*) er den af de 4 Hovedkornsorter, der har givet det tarveligste Udbytte. Vel kan Kvaliteten ogsaa her sættes lig et Middelaars, men med Hensyn til Kvantiteten har denne Kornsort kun givet et Udbytte, der staar betydeligt under en Middelhøst. Kvantiteten er nemlig i Beretningerne fra Øernes Amter kun i de 3 Amter, Frederiksborg, Holbæk og Bornholms, betegnet som god, i Kjøbenhavns Amt som mindre end god, i Svendborg Amt som noget over temmelig god og i de øvrige 4 Amter, Sorø Præstø, Maribo og Odense ikke højere end som temmelig god. I Beretningerne fra Jyllands Amter er den kun i Vejle Amt betegnet som god, i Aarhus Amt som mindre end god, i Ringkjøbing Amt som noget over temmelig god og i de øvrige 6 Amter, Hjørring, Thisted, Aalborg, Viborg, Randers og Ribe, ligefrem som kun temmelig god. Kvaliteten er derimod paa Øerne betegnet i Kjøbenhavns Amt som højere end god og i de 7 Amter, Frederiksborg, Holbæk, Sorø, Præstø, Bornholms, Maribo og Svendborg, som god, men i Odense Amt kun som temmelig god. I Jylland er den endog i Hjørring og Thisted Amter betegnet som meget god, i Aarhus Amt som højere end god og i 5 Amter, nemlig Aalborg, Viborg, Randers, Vejle og Ringkjøbing, som god, men i Ribe Amt kun som temmelig god. — Ifølge foranstaaende Karakterbetegnelser synes Havrehøsten at være falden uheldigst ud i Odense og Ribe Amter, idet den i begge Amter hverken for Kvantiteten eller for Kvaliteten har opnaaet nogen højere Betegnelse end temmelig god. — Paa Havren, særlig den tidlig saaede, har den langvarige Tørke havt en endnu skadeligere Indvirkning end paa Byggen. I Beretningen fra Thisted Amt fremhæves saaledes, at Havren, som er Amtets Hovedsæd, blev meget tynd og kort i Straa, men der tilføjes, at Sæden i Almindelighed har et meget godt Kjærneindhold. — I Beretningen fra Hjørring Amt ytres der, at «Beretningen fra Han Herredernes Landboforening omtaler med Hensyn til Havren, hvis Kvantitet den karakteriserer som maadelig og Kvalitet som god, at denne Sædart paa Grund af Tørken spirede meget daarlig, saa at næppe Halvdelen kom op, og at den derfor blev meget tynd og som Følge heraf tillige uren.» —

Beretningen fra Aalborg Amt udtaler sig aldeles i samme Retning, ligesom ogsaa Beretningerne fra Viborg og Ringkjøbing Amter ytre sig om det daarlige kvantitative Udbytte af denne Sædart. — I Beretningen fra Aarhus Amt siges der, at «Havren heller ikke iaar giver meget til Fyld, især paa svær Jord; derimod var der paa lettere Jord en smuk og anselig Afgrøde med svær Top, der giver rigeligt Udbytte i Korn ved Tærskningen, ligesom ogsaa Kjærnen skildres som god, frisk, lys og kraftig.» — Beretningerne fra Øernes Amter udtale sig ikke særlig om Havren, men i dem alle er, som tidligere anført, Vejrforholdenes uheldige Indflydelse paa Vaarsædens Afgrøde i Almindelighed gjort til Gjenstand for Omtale.

Bælgsæden (*légumes*) har iaar kun givet en tarvelig Afgrøde; Mængden har i det Hele været ringe og Beskaffenheden ogsaa mindre god. Kvantiteten er paa Øerne kun i 2 Amter karakteriseret som god, i 1 som noget over temmelig god, i 5 som temmelig god og i 1 som maadelig. I Jylland er den betegnet i 1 Amt som højere end god, i 3 som god, i 1 tildels som god, i 2 som noget over temmelig god og i 2 som temmelig god. Kvaliteten er derhos karakteriseret for Øernes Vedkommende i 2 Amter som god, i 2 som mindre end god og i 5 kun som temmelig god, — og for Jyllands Vedkommende i 1 Amt som højere end god, i 4 som god, i 3 tildels som god og i 1 kun som temmelig god. Paa Lolland og Falster, hvor denne Sædart dyrkes mest, er saavel Kvantiteten som Kvaliteten kun betegnet som temmelig god; i Præstø Amt er Kvaliteten ligeledes kun betegnet som temmelig god og Kvantiteten endog rentud som maadelig. — Som Grund til, at Bælgsæden har givet et saa daarligt Udbytte, maa ligeledes anføres saavel den stærke Tørke, der formindskede Mængden, som Regnen i Høsttiden, der forringede dens Beskaffenhed; og tillige ses den, navnlig for Bønnernes Vedkommende, at have været Gjenstand for Insektangreb. I Beretningen fra Præstø Amt hedder det saaledes, at «ikkun Ærter og Bønner have givet et meget maadeligt Udbytte; de kunne kaldes mislykkede; en utrolig Masse Bladlus ødelagde Bønnerne og tildels ogsaa Ærterne», men der

tilføjes rigtignok, at «disse Sædarter dyrkes forholdsvis kun lidet paa Grund af deres Usikkerhed.» I Beretningen fra Frederiksborg Amt udtales ligeledes, at der i en Beretning til Amtet meddeles, at Lus have ødelagt Bønnehøsten. — I Beretningen fra Aarhus Amt siges der, at «Udbyttet af Bælgsæden angives noget forskjelligt. Saaledes berettes fra et Sted, at den dækkede Jorden tidlig og tæt, voksede godt til, aabnede ikke synderlig Bælgene og tabte ikke Ærterne efter Mejningen og før Indkjørselen trods den afvekslende Regn og Blæst. En anden Beretning lyder paa, at Ærterne vare tynde, og da der i de Dage, de laa høstede, faldt stærk Regn, er en stor Del tabt, og hvad der er bleven tilbage er en mindre god Handelsvare.»

Boghveden (*sarrasin*) synes derimod iaar at være lykkedes meget godt, idet baade Mængden og Beskaffenheden i de rigtige Boghvedeegne har staaet ikke saa lidt over et Middelaars Afgrøde. Dens Dyrkning er mest udbredt i de midterste og vestlige Egne af Jylland, i Ribe, Ringkjøbing, Vejle, Aarhus, Randers og Viborg Amter og tildels i Aalborg Amt. I Beretningerne fra disse Amter er Kvantiteten betegnet i Aarhus Amt som højere end meget god, i Viborg, Vejle, Ringkjøbing og Ribe Amter som meget god, i Randers Amt tildels som meget god og i Aalborg Amt som god; og samtidig er Kvaliteten angivet i Viborg, Aarhus, Vejle og Ribe Amter som meget god, i Ringkjøbing Amt tildels som meget god og i Aalborg og Randers Amter som højere end god. — For Øernes Vedkommende er Boghveden kun anført i Beretningerne fra Odense og Svendborg Amter, samt tildels fra Frederiksborg, Præstø og Sorø Amter. Paa Fyn er Kvantiteten i Odense Amt betegnet som god og i Svendborg Amt tildels som meget god, og Kvaliteten i begge Amter som god. I Frederiksborg og Præstø Amter er baade Kvantitet og Kvalitet betegnet som god. I Beretningen fra Sorø Amt hedder det, at «Boghvede er kun angivet fra Bregentved-Gisselfeld Birk med god Kvantitet, men maadelig Kvalitet». — Da Boghveden først saas sent, har den kunnet drage fuld Nytte af Midsommerregnen. Der siges saaledes i Indberetningen fra

Viborg Amt, at denne Sædart «er meget god, hvilket hidrører fra den sildige Saaning og den derefter stærke Nedbør i Juli og August Maaneder i Forening med Varme.» I en Indberetning til Ringkjøbing Amt hedder det ligeledes, at «da Boghveden først saas hen i Juni Maaned, kom Regnen tidlig nok til at komme denne Sædart tilgode.» Fremdeles udtales det i Beretningen fra Aarhus Amt, at «Boghvede, der væsenlig dyrkes i Vesteregnen, er paa Grund af dens sildige Saatid lykkedes mere end almindelig godt; dog angives den ogsaa at være endel tvemoden.»

Raps (*colza*) er anført i Beretningerne fra 5 Amter paa Øerne, nemlig Kjøbenhavns, Frederiksborg, Præstø, Odense og Svendborg, og fra 3 Amter i Jylland, nemlig Randers, Vejle og Ringkjøbing; men det siges udtrykkelig i Beretningerne fra Vejle og Ringkjøbing Amter, at den i disse Amter kun dyrkes aldeles undtagelsesvis. Overhovedet dyrkes denne Sædart saa lidet, at Udbyttet af den kun faar meget ringe Betydning for Landets Høst i det Hele. — Paa Øerne er Kvantiteten af Rapsen betegnet i Kjøbenhavns, Præstø og Svendborg Amter som god, i Odense Amt som temmelig god og i Frederiksborg Amt kun som maadelig. Kvaliteten er ligeledes i Kjøbenhavns, Præstø og Svendborg Amter betegnet som god, men i Frederiksborg og Odense Amter kun som temmelig god. — I Jylland er saavel Kvantitet som Kvalitet i Vejle Amt betegnet som meget god og i Randers og Ringkjøbing Amter som god.

Kartoflerne (*pommes de terre*) have iaar givet et særdeles godt Udbytte, baade hvad Mængden og hvad Beskaffenheden angaar; i Særdeleshed have de givet en meget rigelig Afgrøde. Kvantiteten er nemlig i Kjøbenhavns, Thisted og Aarhus Amter betegnet som højere end meget god, i alle Landets øvrige Amter, undtagen Holbæk, som meget god og i Holbæk Amt ligefrem som god. Kvaliteten er derhos betegnet paa Øerne i Sorø, Maribo og Odense Amter som meget god, i Kjøbenhavns og Svendborg Amter tildels som meget god og i Frederiksborg, Holbæk, Præstø og Bornholms Amter som god; i Jylland er den betegnet i Hjørring,

Thisted, Aalborg og Vejle Amter som meget god, i Randers og Aarhus Amter tildels som meget god, i Ringkjøbing Amt som noget over god og i Viborg og Ribe Amter som god. — At Kartoffelavlen iaar har været saa tilfredsstillende, skyldes først og fremmest den Omstændighed, at det tørre Vejrlig i Forsommeren hindrede den sædvanlige Kartoffelsygdom i at optræde, og dernæst, at Regnen i Juli Maaned bragte Afgrøden til at udvikle sig godt. Senere fremkaldte vel den vedholdende Regn i Eftersommeren Sygdommen paa flere Steder, men den vandt dog ikke nogen videre Udbredelse. — I Beretningen fra Maribo Amt hedder det, at «Kartoflerne have afgivet en saa god Avl, som vistnok ikke har været Tilfældet i mange Aar», og i Beretningen fra Aarhus Amt, at «det eneste Produkt, hvorom Beretningerne lyde ubetinget gunstige, er Kartofler», og der tilføjes udtrykkelig, at Kartoflerne «ikke angrebes af den almindelige Sygdom uagtet Regnen i Avgust». I Beretningen fra Randers Amt siges der, at «Sommeren synes at have været særdeles heldig for Kartoffelens Udvikling», og i Beretningen fra Ringkjøbing Amt fremhæves ligeledes, at Kartoffelavlen har givet et meget godt Udbytte. — Kun meget faa Beretninger omtale Kartoffelsygdommens Tilstedeværelse. I Beretningen fra Viborg Amt hedder det saaledes, at «Kvantiteten af Kartoflerne var meget god, men Kvaliteten blev mindre god paa Grund af den stærke Nedbør; fra flere Steder lyde Klager over Sygdom, men Høsten maa dog i det Hele anses for at være over en Middelhøst.» I Beretningen fra Ribe Amt udtales, at der «fra flere Kommuner klages over, at Kartoflerne have vist Tilbøjelighed til Sygdom». I Beretningen fra Frederiksborg Amt hedder det, at «kun een Beretning til Amtet omtaler Kartoffelsyge, der siges ikke at have vist sig i større Grad», og i Beretningen fra Præstø Amt, at «Kartoffelsygdommen ikke har gjort mærkelig Skade».

Sukkerroer (*betteraves*) findes anførte i 6 af Beretningerne fra Øerne, nemlig fra Kjøbenhavns, Frederiksborg, Præstø, Maribo, Odense og Svendborg Amter, ligesom de ere nævnte i Beretningen fra Sorø Amt. I Maribo og Odense Amter er baade Kvantiteten

og Kvaliteten karakteriseret som meget god, i Svendborg Amt tildels som meget god og i Kjøbenhavns og Præstø Amter som god; i Frederiksborg Amt er Kvaliteten ligeledes betegnet som god, men Kvantiteten kun som temmelig god; i Beretningen fra Sorø Amt hedder det, at Sukkerroer kun ere dyrkede i Omegnen af Slagelse med meget god Kvantitet og Kvalitet. — Beretningen fra Maribo Amt fremhæver særlig den gode Høst af Sukkerroerne, der forholdsvis dyrkes saa meget i dette Amt. — I Beretningerne fra Jylland nævnes de kun fra 3 Amter, nemlig Aarhus, Vejle og Ribe. I Beretningen fra Aarhus Amt hedder det, at Sukkerroer ikke findes omtalte i Beretningerne til Amtet, naar undtages i Beretningen fra Skanderborg Landboforening, hvor de angives som aldeles mislykkede. I Vejle og Ribe Amter er saavel Kvantiteten som Kvaliteten betegnet som god, men det tilføjes udtrykkelig i Beretningen fra Vejle Amt, at disse Roer kun dyrkes i Fredericia og i Torsted Sogn under Hatting Herreds Jurisdiktion, og i Beretningen fra Ribe Amt, at Indberetningerne til Amtet have med Undtagelse af en enkelt (fra Skanderup Sogn i Amtets sydostlige Del) ikke omfattet Sukkerroer.

Andre Rodfrugter (*autres racines*) synes i det Hele at have givet en god Middelhøst saavel for Kvantitetens som for Kvalitetens Vedkommende. Paa Øerne er baade Kvantiteten og Kvaliteten betegnet i Holbæk, Sorø og Maribo Amter som meget god, i Kjøbenhavns Amt tildels som meget god og i de øvrige 5 Amter som god. — I Jylland er Kvantiteten i de 7 Amter betegnet som god, i Thisted og Ringkjøbing Amter som noget højere end god; Kvaliteten er derhos betegnet i Hjørring Amt som meget god, i Aalborg, Randers, Aarhus og Ringkjøbing Amter som højere end god og i Viborg, Vejle og Ribe Amter som god. — I Beretningen fra Maribo Amt fremhæves den vellykkede Avl af Roerne i Almindelighed; ogsaa Beretningen fra Præstø Amt ytrer, at Rodfrugterne synes at lykkes godt. — I Beretningen fra Aarhus Amt hedder det: «Rodfrugterne kom i Foraaret kun sparsomt op og have heller ikke udviklet sig synderlig godt. Ved Optagningen i Midten af Oktober vise de

grovere hvide Gulerødder dog at give et Udbytte omtrent som i et godt Aar, medens Runkelroerne give et tarveligere Resultat. Paa Jord, der er noget moset, er Turnips tildels gaaet bort.» — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt udtales, at Udbyttet af Rodfrugterne maa anses som værende endel over en Middelhøst.

Høhøsten (*récolte de foins*) har iaar været meget simpel, idet Mængden af Hø, fornemmelig af Agerhø, har været overordenlig ringe, navnlig for Jyllands Vedkommende; derimod har Beskaffenheden været ret god. Paa Øerne har dog Udbyttet nogenlunde nærmet sig en Middelhøst, idet Kvantiteten i Holbæk, Præstø og Maribo Amter er betegnet som god, i Kjøbenhavns, Frederiksborg og Sorø Amter tildels som god, i Svendborg Amt som noget over temmelig god og i Odense Amt som temmelig god. Kvaliteten er derhos betegnet i Odense Amt som meget god, i Kjøbenhavns, Holbæk, Sorø, Præstø, Maribo og Svendborg Amter tildels som meget god og i Frederiksborg Amt som god. Paa Bornholm har, som tidligere omtalt, Høhøsten havt et gunstigere Udfald end i de øvrige Dele af Landet; her er Kvantiteten saavel af Agerhø som af Enghø angivet som meget god og Kvaliteten af Agerhø ligeledes som meget god, af Enghø som god. — I Jylland karakteriseres derimod Kvantiteten af Agerhø kun i 1 Amt, nemlig Vejle, som temmelig god, i Aarhus Amt som mindre end temmelig god, i Randers og Ringkjøbing Amter som noget over maadelig, i Hjørring, Aalborg, Viborg og Ribe Amter ligefrem som maadelig og i Thisted Amt rentud som slet; hvorimod Kvaliteten er betegnet i Hjørring og Vejle Amter som meget god, i Aalborg Amt tildels som meget god, i Randers, Aarhus og Ringkjøbing Amter som højere end god og i Thisted, Viborg og Ribe Amter som god. For Enghø er fremdeles Kvantiteten i de 8 af Jyllands Amter kun betegnet som temmelig god og i Randers Amt som noget over temmelig god, medens Kvaliteten angives i Thisted og Randers Amter som højere end god og i de øvrige 7 Amter som god. — Den uheldige Indflydelse af Tørken og Kulden i Foraaret paa Græssets Vækst i det Hele, saavel paa Markerne som i Engene,

er foran omtalt, ligesom ogsaa, at Midsommerens Regn i flere Egne ikke lidet hindrede Indbjærgningen, idet Høhøsten paa Grund af Græssets sene Vækst blev opsat noget længere end sædvanlig. — Det er iøvrigt væsenligst Beretningerne fra de jyske Amter, der gjøre Høavlen til Gjenstand for Omtale, og de fremhæve næsten alle den slette Afgrøde, navnlig af Agerhø; i Beretningen fra Thisted Amt siges saaledes, at der kun er avlet lidet Enghø og næsten intet Agerhø. I Beretningerne fra Randers, Aarhus og Ringkjøbing Amter omtales tillige særlig det daarlige Udbytte af Enghø; i Beretningen fra Aarhus Amt hedder det, at «hvor Engene bleve overrislede med tilstrækkeligt Vand i Foraaret, var Udbyttet af Enghø ret tilfredsstillende, men hvor dette savnedes, vare Engene meget daarlige. Efter Høsten af Høet voksede Græsset særdeles svagt til, vistnok mest af Mangel paa tilstrækkelig Varme i Luften, og der blev ikke den sædvanlige Græsning i Engene, som ellers plejer at komme i September». — I Beretningerne fra Øerne fremhæves, at der blev en særdeles god Efterslæt, som noget bødede paa det mindre gode Udbytte af første Slæt af Høet.

Høstudbyttet i Aaret 1883.

Produit de la récolte en 1883.

Ved Beregningen af Høstudbyttets Størrelse og Værdi i Aaret 1883 for de vigtigere Sæd- og Plantearters Vedkommende har det statistiske Bureau fulgt samme Fremgangsmaade som i de foregaaende Aar. Hovedresultaterne af denne Beregning, naar Udbyttet fordeles paa Landets enkelte Amter, meddeles i omstaaende Tabel:

Oversigt over Udbyttet

Amt.	Hvede. *froment.*		Rug. *seigle.*		Byg. *orge.*	
	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
Kjøbenhavns	34278	522397	267027	3,025417	433772	4,884272
Frederiksborg . . .	14411	219626	253088	2,867486	272899	3,072843
Holbæk	100105	1,525600	291129	3,298490	512889	5,775130
Sorø	110224	1,679813	237666	2,692756	440889	4,964410
Præstø	169827	2,569414	214693	2,432472	431594	4,859749
Bornholms	30460	464255	84824	917796	102503	1,061931
Maribo	332954	5,123440	144206	1,700635	447373	4,833192
Odense	116303	1,772457	319626	3,618166	384424	4,251729
Svendborg	120991	1,843901	246871	2,794580	392495	4,340994
Øernes Amter . . .	1,029553	15,720903	2,059130	23,347798	3,418838	38,044250
Hjørring	10246	156149	264974	3,237982	228861	2,467121
Thisted	3213	48965	147686	1,869493	151822	1,636642
Aalborg	3085	47014	261480	3,185885	195829	2,095467
Viborg	3241	49393	301497	3,608184	194531	2,103629
Randers	19233	293104	325754	3,749416	267736	2,979891
Aarhus	32808	499993	354567	4,081064	350166	3,897347
Vejle	69230	1,055064	273335	3,247186	304251	3,435002
Ringkjøbing	6103	93009	258519	3,347822	156616	1,725907
Ribe	9289	141564	180614	2,391326	103736	1,188813
Jyllands Amter . .	156448	2,384255	2,368426	28,718358	1,953548	21,529819
Hele Kongeriget .	1,186001	18,105158	4,427556	52,066156	5,372386	59,574069

af Høsten i Aaret 1883.

Havre. *avoine.*		Boghvede. *sarrasin.*		Ærter og anden Bælgsæd. *légumes.*		Blandsæd. *provende.*	
Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
297801	2,382408	240	2447	24804	383966	129325	1,175565
348481	2,787848	1464	14919	14084	218021	121431	1,103809
361186	2,889488	763	7776	26152	404833	117765	1,070484
316754	2,534032	270	2751	20277	306183	173226	1,574625
325789	2,606312	142	1445	31196	473588	180484	1,640598
158264	1,071447	60	612	9570	148145	59883	477268
211138	1,630058	210	2141	35657	530854	156553	1,366646
387196	2,993024	9220	93951	14282	215658	221536	1,958379
330317	2,553349	4800	48912	24106	364000	158233	1,398779
2,736926	21,447966	17169	174954	200128	3,045248	1,318436	11,766153
486258	3,578858	435	4433	2421	36556	63728	541688
452098	3,504953	65	662	12690	191619	53230	466188
466425	3,421393	12156	123869	2352	35516	36457	308360
691666	5,170456	37342	380515	4964	74957	46378	400578
633924	4,957276	16405	167169	8096	122254	58566	522406
748365	5,852212	27892	284219	13088	197629	83175	741920
666231	5,351785	36501	374440	11378	176133	89248	814927
441759	3,556160	31891	327838	2224	33582	61330	554421
293432	2,441353	101772	1,020773	4927	74398	31576	295865
4,880158	37,834446	264459	2,683918	62140	942644	523688	4,646353
7,617084	59,282412	281628	2,858872	262268	3,987892	1,842124	16,412506

Oversigt over Udbyttet af

Amt.	Kartofler. *pommes de terre.*		Andre Rodfrugter. *autres racines.*	
	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
Kjøbenhavns	122664	517643	1,069414	1,069414
Frederiksborg	443689	1,872368	492970	492970
Holbæk	196267	828247	827080	827080
Sorø	106466	449287	404065	404065
Præstø	57266	241662	273735	273735
Bornholms	114112	443896	98540	98540
Maribo	70746	287113	515325	515325
Odense	200442	831834	709920	709920
Svendborg	148293	615415	315390	315390
Øernes Amter	1,459945	6,087465	4,706439	4,706439
Hjørring	264860	1,070033	291141	262026
Thisted	267810	1,081951	230314	207283
Aalborg	496381	1,989994	348397	313557
Viborg	235394	951935	357945	322150
Randers	228026	950876	549325	494394
Aarhus	160939	671113	618849	556964
Vejle	169962	723102	398190	358371
Ringkjøbing	362482	1,497049	253974	228576
Ribe	236288	1,016039	149521	134569
Jyllands Amter	2,422142	9,952092	3,197656	2,877890
Hele Kongeriget	3,882087	16,039557	7,904095	7,584329

Høsten i Aaret 1883 (fortsat).

Raps. *colza.*		**Agerhø.** *trèfle et herbes.*		**Enghø.** *foin.*		**Den samlede Værdi i Kroner.** *valeur totale en Kr.*
Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔.	Værdi i Kroner.	
588	14112	55364	2,214560	22121	774235	16,966436
621	14904	72942	2,917680	23885	835975	16,418449
989	23736	65676	2,627040	44099	1,543465	20,821369
72	1728	67277	2,691080	22643	792505	18,093235
432	10368	71152	2,846080	33178	1,130500	19,085923
152	3648	38155	1,335425	14409	432270	6,455233
425	10200	60978	2,439120	28253	988871	19,427595
4160	99840	64139	2,565560	47081	1,647835	20,758353
3259	78216	55459	2,218360	29506	1,032710	17,604606
10698	256752	551142	21,854905	265175	9,178366	155,631199
"	"	39545	1,384075	79492	2,384760	15,123681
1102	29328	19809	693315	43871	1,316130	11,046529
"	"	26772	937020	61978	1,859340	14,317415
200	4800	17919	627165	85810	2,574300	16,268062
948	22752	16667	583345	88224	2,646720	17,489603
130	3120	26321	921235	66282	1,988460	19,695276
225	5400	40173	1,406055	71233	2,136990	19,084455
1296	31104	38758	1,356530	156953	4,708590	17,460588
"	"	14129	494515	103042	3,091260	12,290475
3901	96504	240093	8,403255	756885	22,706550	142,776084
14599	353256	791235	30,258160	1,022060	31,884916	298,407283

Der blev altsaa i 1883 i hele Landet indhøstet:

		til en Værdi af:		af den samlede Værdi:
af Hvede (*froment*) . .	1,186001 Tdr.	18,105158 Kr.	o:	6,07 pCt.
- Rug (*seigle*)	4,427556 —	52,066156 —	-	17,45 —
- Byg (*orge*)	5,372386 —	59,574069 —	-	19,96 —
- Havre (*avoine*) . . .	7,617084 —	59,282412 —	-	19,87 —
- Boghvede (*sarrasin*)	281628 —	2,858872 —	-	0,96 —
- Ærter og anden Bælgsæd (*légumes*) .	262268 —	3,987892 —	-	1,34 —
- Blandsæd (*provende*)	1,842124 —	16,412506 —	-	5,50 —
- Kartofler (*pommes de terre*)	3,882087 —	16,039557 —	-	5,37 —
- Andre Rodfrugter (*autres racines*) . . .	7,904095 —	7,584329 —	-	2,54 —
- Raps (*colza*)	14599 —	353256 —	-	0,12 —
- Agerhø (*trèfle et herbes*)	791235 Læs à 1000 ℔	30,258160 —	-	10,14 —
- Enghø (*foin*) . . .	1,022060 — —	31,884916 —	-	10,68 —
		298,407283 Kr.	o:	100,00 pCt.

Den samlede Bruttoværdi af Høsten i 1883 udgjør saaledes en Sum af 298,4 Millioner Kroner, nemlig 155,6 Mill. Kr. for Øerne og 142,8 Mill. Kr. for Jylland. Sammenholdes disse Værdier med de tilsvarende for 1882 og med Gjennemsnitsværdierne for det sidste Femaar, 1879—83, ses det, at Høsten indbragte:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsnittet af 1879—83.
for hele Landet . .	298,4 Mill. Kr.	289,7 Mill. Kr.	297,3 Mill. Kr.
- Øerne	155,6 —	158,9 —	163,6 —
- Jylland	142,8 —	130,8 —	133,7 —

Herefter har altsaa Høsten i 1883 for hele Landet havt en 8,7 Mill. Kr. større Værdi end i 1882, idet denne vel for Øerne har været 3,3 Mill. Kr. mindre, men for Jylland 12,0 Mill. Kr. større. At

Værdiudbyttet i 1883 er kommet til at overstige Værdiudbyttet i 1882, er, som det senere skal paavises, begrundet i Prisforholdene; selve Udbyttet i Tønder og Læs har derimod i sin Helhed været noget mindre i 1883 end i 1882. — Sammenlignet med Gjennemsnittet af Femaaret 1879—83 viser Værdien af Høsten sig i 1883 for hele Landet 1,1 Mill. Kr. større end Gjennemsnitsværdien, nemlig for Øerne 8,0 Mill. Kr. mindre, for Jylland derimod 9,1 Mill. Kr. større. Her maa imidlertid erindres, at, medens de 2 sidste Aar i Femaaret ere beregnede med de senest indhentede Oplysninger om Udstrækningen af det besaaede Areal, nemlig Opgivelserne fra 1881, ere de 3 første beregnede med Opgivelserne fra 1876 og følgelig endel for lavt, saa at Aaret 1883 vel i Virkeligheden nærmest maa sættes lidt under et Gjennemsnitsaar, dog med den Forskjel for Landets to Hoveddele, at Værdiudbyttet for Øerne har været adskilligt under, for Jylland derimod noget over et Gjennemsnitsaars Udbytte.

Værdiudbyttet af de enkelte Sæd- og Plantearter (ordnede efter Værdiernes Størrelse i 1883) har i hele Landet været følgende:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
af Byg	59,6 Mill. Kr.	62,5 Mill. Kr.	64,6 Mill. Kr.
- Havre	59,3 —	61,5 —	59,7 —
- Rug	52,1 —	47,7 —	55,3 —
- Enghø	31,9 —	27,1 —	29,8 —
- Agerhø	30,2 —	32,1 —	29,6 —
- Hvede	18,1 —	18,4 —	19,8 —
- Blandsæd	16,4 —	17,6 —	12,5 —
- Kartofler	16,0 —	7,9 —	11,8 —
- Rodfrugter (u. Kartofler)	7,6 —	7,7 —	6,1 —
- Bælgsæd	4,0 —	5,4 —	5,7 —
- Boghvede	2,9 —	1,4 —	2,1 —
- Raps	0,3 —	0,4 —	0,3 —

Af de anførte Planter have Rug, Enghø, Kartofler og Boghvede i 1883 givet et større Værdiudbytte end i 1882, Byg, Havre,

Agerhø, Hvede, Blandsæd, Rodfrugter, Bælgsæd og Raps derimod et mindre, og Værdiforøgelsen for de fire første har altsaa været saa betydelig, at den ikke alene har kunnet opveje Værdiforringelsen for de øvrige Sæd- og Plantearters Vedkommende, men endogsaa har kunnet skaffe en Merindtægt for hele Landet. Det forholdsvis største Bidrag til denne Merindtægt have Kartoflerne og Boghveden ydet, idet de hver for sig have givet mere end det dobbelte Værdiudbytte i 1883 mod i 1882 og betydelig mere end de tilsvarende Gjennemsnitsværdier af Femaaret. Boghveden har saaledes givet 2,9 Mill. Kr. i 1883 mod 1,4 Mill. Kr. i 1882 og Kartoflerne 16,0 Mill. Kr. i 1883 (hvoraf 6,1 Mill. for Øerne, 9,9 Mill. for Jylland) mod 7,9 Mill. Kr. i 1882 (hvoraf 3,4 Mill. for Øerne, 4,5 Mill. for Jylland); Gjennemsnitsværdierne beløb sig for Boghveden til 2,1 Mill Kr. og for Kartoflerne til 11,8 Mill. Kr. Enghø har i 1883 indbragt 4,8 Mill. Kr. mere end i 1882 (nemlig 1,3 Mill. mere for Øerne, 3,5 Mill. mere for Jylland) og 2,1 Mill. Kr. mere end i Gjennemsnittet af Femaaret; og Rugen har givet 4,4 Mill. Kr. mere end i 1882 (nemlig 1,8 Mill. mere for Øerne og 2,6 Mill. mere for Jylland), men 3,2 Mill. Kr. mindre end i Gjennemsnittet af 1879—83. — Derimod har Hveden givet 0,3 Mill. Kr. mindre i 1883 end i 1882 (0,2 Mill. for Øerne, 0,1 Mill. for Jylland) og 1,7 Mill. Kr. mindre end Gjennemsnitsværdien. Byggen og Havren have indbragt i hele Landet henholdsvis 2,9 Mill. Kr. og 2,2 Mill. Kr. mindre end i 1882, men saaledes, at Øerne af disse to Sædarter have havt en endnu større Mindreindtægt, nemlig af henholdsvis 3,1 Mill. og 2,4 Mill., medens Jylland har havt en lille Merindtægt af henholdsvis 0,2 Mill. og 0,2 Mill.; Byggen har for hele Landet givet 5,0 Mill. Kr. og Havren 0,4 Mill. Kr. mindre end Gjennemsnitsværdierne. Af Bælgsæden har Værdiudbyttet været 1,4 Mill. Kr. mindre i 1883 end i 1882, hvilken Mindreindtægt udelukkende falder paa Øerne, og 1,7 Mill. Kr. mindre end i Gjennemsnittet af 1879—83. Blandsæden har givet 1,2 Mill. Kr. mindre end i 1882, hvilken Mindreindtægt ligeledes udelukkende falder paa Øerne, men 3,9 Mill. Kr. mere end Gjennemsnitsværdien. Rodfrugter have i 1883 indbragt 0,1 Mill. Kr. mindre end i 1882

(nemlig 0,2 Mill. mindre for Øerne, derimod 0,1 Mill. mere for Jylland), men 1,5 Mill. Kr. mere end i Gjennemsnittet af 1879—83; og endelig har Agerhø for hele Landet givet 1,9 Mill. Kr. mindre end i 1882 (0,5 Mill. for Øerne, 1,4 Mill. for Jylland), men 0,6 Mill. Kr. mere end i Gjennemsnittet af Femaaret.

Hvad selve Høstudbyttet i Tønder og Læs i 1883 angaar, da har det for Hvedens Vedkommende været lidt større end i 1882, nemlig for hele Landet 0,03 Mill. Tdr. større, og for Rugens Vedkommende 0,18 Mill. Tdr. større (0,11 for Øerne, 0,07 for Jylland). Af Boghvede er der avlet dobbelt saa mange Tønder som i 1882, nemlig 0,28 Mill. Tdr. i 1883 mod 0,14 Mill. Tdr. i 1882, og af Kartofler 1,8 Mill. Tdr. mere end i 1882, det vil sige henved dobbelt saa mange (i Jylland beløb Udbyttet sig nemlig i 1883 til 2,4 Mill. Tdr. mod 1,2 Mill. Tdr. i 1882 og paa Øerne til 1,5 Mill. Tdr. i 1883 mod 0,9 Mill. Tdr. i 1882). — Derimod har Byggen for hele Landet givet 0,6 Mill. Tdr. mindre i 1883 end i 1882 (0,4 Mill. mindre for Øerne, 0,2 Mill. mindre for Jylland), og Havren for hele Landet 1,1 Mill. Tdr. mindre (nemlig 0,5 Mill. mindre for Øerne, 0,6 Mill. mindre for Jylland). Bælgsæden har givet 0,1 Mill. Tdr. mindre, som næsten udelukkende falde paa Øerne, og Blandsæden 0,3 Mill. Tdr. mindre, hvilket Mindreudbytte ligeledes for største Delen falder paa Øerne. Af Rodfrugter er der avlet 0,1 Mill. Tdr. mindre, nemlig 0,2 Mill. mindre paa Øerne, men derimod 0,1 Mill. mere i Jylland; af Raps er der ogsaa høstet lidt mindre end i 1882, nemlig noget over 1000 Tdr. mindre. Af Agerhø har Udbyttet for hele Landet været 0,36 Mill. Læs mindre (0,20 Mill. for Øerne, 0,16 Mill. for Jylland) og af Enghø 0,26 Mill. Læs mindre (hvoraf 0,05 Mill. for Øerne, 0,21 Mill. for Jylland).

Skjøndt Hveden altsaa har givet et lidt større Udbytte i Tønder i 1883 end i 1882, har Værdiudbyttet dog været mindre, hvilket hidrører fra, at Prisen paa Hvede ifølge Kapitelstaksterne i Gjennemsnit for hele Kongeriget kun har været 15,24 Kr. pr. Td. i 1883 mod 15,90 Kr. pr. Td. i 1882. Omvendt er der af Enghø avlet mindre i 1883 end i 1882, men alligevel er der fremkommen en Merindtægt, idet Prisen paa Enghø har været ansat betydelig højere

i 1883 end i 1882. Ogsaa paa Agerhø har Prisen været ansat ikke saa lidt højere, men da der af denne Art Hø er avlet forholdsvis mindre, er der dog kun opnaaet en Mindreindtægt. Forøvrigt have ifølge Kapitelstaksterne Gjennemsnitspriserne saavel paa Rug, som paa Byg, Havre, Ærter og Boghvede været noget højere i 1883 end i 1882, nemlig henholdsvis 11,98 Kr., 10,95 Kr., 7,72 Kr., 15,10 Kr. og 10,19 Kr. pr. Td. i 1883 mod 11,59 Kr., 10,35 Kr., 7,03 Kr., 14,27 Kr. og 10,10 Kr. i 1882. Ligeledes har Prisen været sat lidt højere for Kartofler, derimod ikke for andre Rodfrugter og Raps. Den gjennemgaaende Prisforhøjelse, undtagen for Hvede, Rodfrugter og Raps, maa det altsaa tilskrives, at Høstens Værdi for hele Landet i 1883 har kunnet overskride Værdiudbyttets Størrelse i 1882.

I de enkelte Amter have Høstværdierne været følgende (idet Amterne ordnes efter Størrelsen af Værdierne i 1883):

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
i Odense Amt . .	20,8 Mill. Kr.	23,5 Mill. Kr.	23,2 Mill. Kr.
- Holbæk — . .	20,8 —	20,5 —	21,2 —
- Aarhus — . .	19,7 —	17,7 —	18,8 —
- Maribo — . .	19,4 —	19,0 —	20,6 —
- Præstø — . .	19,1 —	20,2 —	20,2 —
- Vejle — . .	19,1 —	18,2 —	18,6 —
- Sorø — . .	18,1 —	18,6 —	18,8 —
- Svendborg — . .	17,6 —	19,3 —	19,5 —
- Randers — . .	17,5 —	16,2 —	16,8 —
- Ringkjøbing — . .	17,5 —	15,7 —	15,6 —
- Kjøbenhavns — . .	17,0 —	17,1 —	17,9 —
- Frederiksborg — . .	16,4 —	15,0 —	16,0 —
- Viborg — . .	16,3 —	14,5 —	14,9 —
- Hjørring — . .	15,1 —	14,2 —	14,2 —
- Aalborg — . .	14,3 —	13,7 —	13,4 —
- Ribe — . .	12,3 —	11,8 —	12,0 —
- Thisted — . .	11,0 —	8,8 —	9,4 —
- Bornholms — . .	6,4 —	5,7 —	6,2 —

For alle de jydske Amter har Værdiudbyttet været større i 1883 end i 1882 og af Øernes Amter ligeledes for Bornholms, Frederiksborg, Maribo og Holbæk Amter, men derimod mindre for Kjøbenhavns, Sorø, Præstø, Svendborg og Odense Amter. Mer- eller Mindreværdien i 1883 i Sammenligning med Værdien i 1882 udgjør nemlig:

for	Thisted	Amt . .	+	2,2	Mill. Kr.	o: +	25,0	pCt.
-	Viborg	— . .	+	1,8	—	- +	12,4	—
-	Bornholms	— . .	+	0,7	—	- +	12,3	—
-	Ringkjøbing	— . .	+	1,8	—	- +	11,5	—
-	Aarhus	— . .	+	2,0	—	- +	11,3	—
-	Frederiksborg	— . .	+	1,4	—	- +	9,3	—
-	Randers	— . .	+	1,3	—	- +	8,0	—
-	Hjørring	— . .	+	0,9	—	- +	6,3	—
-	Vejle	— . .	+	0,9	—	- +	4,9	—
-	Aalborg	— . .	+	0,6	—	- +	4,4	—
-	Ribe	— . .	+	0,5	—	- +	4,2	—
-	Maribo	— . .	+	0,4	—	- +	2,1	—
-	Holbæk	— . .	+	0,3	—	- +	1,5	—
-	Kjøbenhavns	— . .	÷	0,1	—	- ÷	0,6	—
-	Sorø	— . .	÷	0,5	—	- ÷	2,7	—
-	Præstø	— . .	÷	1,1	—	- ÷	5,4	—
-	Svendborg	— . .	÷	1,7	—	- ÷	8,8	—
-	Odense	— . .	÷	2,7	—	- ÷	11,5	—

Procentrækken viser, at Aaret 1883 i Forholdet til Aaret 1882 har været gunstigst for Thisted Amt, for hvilket Værdiforøgelsen har udgjort ikke mindre end 25 pCt. af Værdiudbyttet i 1882, og uheldigst for de to fynske Amter.

Sammenlignes Værdierne for de enkelte Amter i 1883 med de tilsvarende Gjennemsnitsværdier af 1879—83, har Værdiudbyttet i 1883 ligeledes været større for alle de jydske Amter, men af Øernes Amter kun for Bornholms og Frederiksborg Amter. Mer- eller Mindreværdien i 1883 ligeoverfor Gjennemsnittet af Femaaret udgjør nemlig:

for	Thisted	Amt . .	+	1,6	Mill. Kr.	o: +	17,0	pCt.
-	Ringkjøbing	— . .	+	1,9	—	- +	12,2	—
-	Viborg	— . .	+	1,4	—	- +	9,4	—
-	Aalborg	— . .	+	0,9	—	- +	6,7	—
-	Hjørring	— . .	+	0,9	—	- +	6,3	—
-	Aarhus	— . .	+	0,9	—	- +	4,8	—
-	Randers	— . .	+	0,7	—	- +	4,2	—
-	Bornholms	— . .	+	0,2	—	- +	3,2	—
-	Vejle	— . .	+	0,5	—	- +	2,7	—
-	Ribe	— . .	+	0,3	—	- +	2,5	—
-	Frederiksborg	— . .	+	0,4	—	- +	2,5	—
-	Holbæk	— . .	÷	0,4	—	- ÷	1,9	—
-	Sorø	— . .	÷	0,7	—	- ÷	3,7	—
-	Kjøbenhavns	— . .	÷	0,9	—	- ÷	5,0	—
-	Præstø	— . .	÷	1,1	—	- ÷	5,4	—
-	Maribo	— . .	÷	1,2	—	- ÷	5,8	—
-	Svendborg	— . .	÷	1,9	—	- ÷	9,7	—
-	Odense	— . .	÷	2,4	—	- ÷	10,3	—

Ogsaa overfor Gjennemsnittet af Femaaret har Thisted Amt havt den største Procentvinding, Svendborg og Odense Amter det største Procenttab i 1883.

Tager man Hensyn til Landets naturlige Inddeling i Jylland og de forskjellige større Øer, da fordeler Høstudbyttets Værdi sig i de enkelte Landsdele paa følgende Maade:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsnittet af 1879—83.
Jylland	142,8 Mill. Kr.	130,8 Mill. Kr.	133,7 Mill. Kr.
Sjælland (undt. Møen og Samsø)	87,3 —	87,1 —	89,9 —
Fyn (undt. Langeland og Ærø)	34,1 —	38,1 —	38,0 —
Lolland	12,6 —	12,5 —	13,9 —
Falster	6,8 —	6,5 —	6,7 —
Bornholm	6,4 —	5,7 —	6,2 —

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsnittet af 1879—83.
Langeland	3,3 Mill. Kr.	3,8 Mill. Kr.	3,8 Mill. Kr.
Møen	3,0 —	3,0 —	3,2 —
Samsø	1,1 —	1,2 —	1,2 —
Ærø	1,0 —	1,0 —	0,9 —

Det vil heraf ses, at medens Aaret 1883 fremviser Merindtægt for Jylland, Falster og Bornholm saavel i Forhold til 1882 som til Gjennemsnittet af Femaaret, viser det derimod (overensstemmende med de foran anførte Resultater for Odense og Svendborg Amter) i begge Forhold en ikke ringe Mindreindtægt for Fyn og Langeland og tillige for Samsø. For Sjælland og Lolland har Værdiudbyttet vel været lidt større i 1883 end i 1882, men mindre end i Gjennemsnittet af 1879—83, og for Møen og Ærø have Værdierne været paa det nærmeste ens i 1883 og 1882, men for Møen noget mindre, for Ærø noget større i 1883 end de tilsvarende Gjennemsnitsværdier.

Hvor stort et Udbytte i Kroner der gjennemsnitlig er indvundet pr. Td. Land dyrket Areal og pr. Td. Ager- og Engs Hartkorn saavel i hele Landet som i dets enkelte Dele, vil ses af nedenstaaende Oversigter, idet Amterne og Landsdelene ere ordnede efter Gjennemsnitsudbyttets Størrelse i 1883.

Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal var:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for hele Landet.	99 Kr.	97 Kr.	103 Kr.
paa Øerne	118 —	121 —	125 —
i Jylland	84 —	79 —	84 —

og Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for hele Landet.	788 Kr.	765 Kr.	785 Kr.
paa Øerne	748 —	764 —	786 —
i Jylland	837 —	767 —	784 —

I Landets enkelte Amter har Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal været:

	i 1883.		i 1882.		i Gjennemsn. af 1879—83.	
for Frederiksborg Amt. .	(1)	130 Kr.	(5)	120 Kr.	(2)	128 Kr.
- Kjøbenhavns — . .	(2)	129 —	(1)	130 —	(1)	137 —
- Bornholms — . .	(3)	127 —	(8)	114 —	(5)	125 —
- Holbæk — . .	(4)	123 —	(4)	122 —	(4)	127 —
- Sorø — . .	(5)	121 —	(2)	124 —	(3)	128 —
- Maribo — . .	(6)	117 —	(9)	114 —	(7)	122 —
- Præstø — . .	(7)	112 —	(6)	118 —	(9)	119 —
- Odense — . .	(8)	109 —	(3)	124 —	(6)	123 —
- Svendborg — . .	(9)	107 —	(7)	118 —	(8)	121 —
- Thisted — . .	(10)	104 —	(13)	84 —	(12)	95 —
- Vejle — . .	(11)	101 —	(10)	96 —	(10)	100 —
- Aarhus — . .	(12)	100 —	(11)	91 —	(11)	99 —
- Randers — . .	(13)	91 —	(12)	86 —	(13)	92 —
- Viborg — . .	(14)	81 —	(14)	73 —	(14)	80 —
- Ringkjøbing — . .	(15)	78 —	(15)	72 —	(15)	77 —
- Hjørring — . .	(16)	74 —	(16)	71 —	(16)	76 —
- Ribe — . .	(17)	72 —	(17)	70 —	(17)	74 —
- Aalborg — . .	(18)	69 —	(18)	68 —	(18)	70 —

og Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn (for Bornholms Vedkommende omsat til almindeligt Hartkorn):

	i 1883.		i 1882.		i Gjennemsn. af 1879—83.	
for Bornholms Amt. .	(1)	1067 Kr.	(1)	943 Kr.	(1)	1018 Kr.
- Frederiksborg — . .	(2)	1014 —	(2)	928 —	(2)	990 —
- Ringkjøbing — . .	(3)	956 —	(4)	859 —	(6)	850 —
- Hjørring — . .	(4)	940 —	(3)	886 —	(3)	886 —
- Ribe — . .	(5)	890 —	(5)	854 —	(5)	867 —
- Vejle — . .	(6)	860 —	(7)	820 —	(8)	840 —
- Holbæk — . .	(7)	851 —	(6)	838 —	(4)	867 —
- Viborg — . .	(8)	841 —	(11)	750 —	(11)	770 —

		i 1883.		i 1882.		i Gjennemsn. af 1879–83.	
for Aarhus	Amt. .	(9)	815 Kr.	(13)	731 Kr.	(10)	776 Kr.
- Thisted	— . .	(10)	812 —	(17)	645 —	(16)	692 —
- Kjøbenhavns	— . .	(11)	795 —	(8)	801 —	(7)	840 —
- Aalborg	— . .	(12)	783 —	(12)	747 —	(13)	732 —
- Sorø	— . .	(13)	772 —	(9)	793 —	(9)	802 —
- Randers	— . .	(14)	707 —	(16)	655 —	(18)	679 —
- Præstø	— . .	(15)	682 —	(14)	722 —	(14)	722 —
- Odense	— . .	(16)	664 —	(10)	752 —	(12)	740 —
- Svendborg	— . .	(17)	651 —	(15)	715 —	(15)	719 —
- Maribo	— . .	(18)	643 —	(18)	627 —	(17)	680 —

Hvad Værdiudbyttet pr. Td. Land dyrket Areal angaar, staa Øernes Amter i alle 3 Rækker over de jydske; den øverste Plads indtager i 1883 Frederiksborg Amt, hvilket ellers plejer at være Tilfældet for Kjøbenhavns Amts Vedkommende; Odense og Svendborg Amter staa i 1883 nederst blandt Øernes Amter. Af de jydske Amter har i 1883 Thisted Amt givet det største Værdiudbytte pr. Td. Land, medens Viborg, Ringkjøbing, Hjørring, Ribe og Aalborg Amter i alle 3 Rækker staa længst nede og i samme Rækkefølge, idet Aalborg Amt som sædvanlig indtager den laveste Plads. — I Forhold til Hartkornet er Gjennemsnitsudbyttet bestandig størst for Bornholms Amt, hvorimod det har været mindst i 1883 og 1882 for Maribo Amt og i Gjennemsnittet af Femaaret for Randers Amt.

For de enkelte Landsdele var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal:

	i 1883.		i 1882.		i Gjennemsn. af 1879–83.	
for Falster	(1)	136 Kr.	(2)	130 Kr.	(2)	133 Kr.
- Bornholm	(2)	127 —	(6)	114 —	(5)	125 —
- Langeland	(3)	123 —	(1)	141 —	(1)	144 —
- Sjælland	(4)	123 —	(3)	123 —	(3)	128 —
- Møen	(5)	118 —	(4)	120 —	(4)	128 —
- Lolland	(6)	108 —	(9)	107 —	(7)	117 —

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for Fyn	(7) 107 Kr.	(5) 120 Kr.	(6) 121 Kr.
- Ærø	(8) 105 —	(8) 108 —	(8) 116 —
- Samsø	(9) 95 —	(7) 113 —	(9) 110 —
- Jylland	(10) 84 —	(10) 79 —	(10) 84 —

og Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for Bornholm	(1) 1067 Kr.	(1) 943 Kr.	(1) 1018 Kr.
- Jylland	(2) 837 —	(5) 767 —	(4) 784 —
- Sjælland	(3) 811 —	(3) 809 —	(3) 834 —
- Falster	(4) 757 —	(8) 723 —	(6) 743 —
- Møen	(5) 739 —	(6) 747 —	(5) 780 —
- Langeland	(6) 736 —	(2) 847 —	(2) 843 —
- Ærø	(7) 689 —	(9) 704 —	(10) 638 —
- Samsø	(8) 654 —	(4) 769 —	(7) 740 —
- Fyn	(9) 650 —	(7) 726 —	(8) 724 —
- Lolland	(10) 594 —	(10) 586 —	(9) 653 —

Øen Langeland plejer at være den Del af Landet, der indbringer det største Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land dyrket Areal, men i 1883 er Falster kommen øverst og Langeland først bleven Nr. 3, og Fyn og Samsø ere ligeledes i 1883 sunkne 2 Pladser i Rækken imod i 1882, hvorimod Bornholm har hævet sig fra den 6te Plads i 1882 til at blive Nr. 2 i 1883. Det mindste Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land indvindes naturligvis stadig i Jylland. — Med Hensyn til Hartkornet ere Langeland, Samsø og Fyn sunkne i Rækken i 1883 imod i 1882 og ogsaa overfor Gjennemsnittet af Femaaret, Jylland, Falster og Ærø derimod stegne. Sjælland indtager samme Plads gjennem alle 3 Rækker og Møen samme Plads i 1883 som i Gjennemsnittet, men var i 1882 en Plads længere nede. Øverst staar i alle 3 Rækker Bornholm; lavest staar i 1883 og 1882 Lolland og i Gjennemsnittet af 1879—83 Ærø.

Hvor mange Fold hver af Landets 4 Hovedkornsorter, Hvede, Rug, Byg og Havre, i 1883 gjennemsnitlig har givet pr. Td. Land i de enkelte Amter, vil ses af efterfølgende Tabel:

Gjennemsnitsudbytte i Fold pr. Td. Land i 1883.

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tønder.	Tønder.	Tønder.	Tønder.
Kjøbenhavns	11,7	12,2	12,2	13,0
Frederiksborg	11,1	11,5	10,7	12,6
Holbæk	12,1	12,0	10,7	12,2
Sorø	12,1	12,4	11,0	11,5
Præstø	11,9	11,4	10,2	11,0
Bornholms	11,4	10,6	11,3	12,9
Maribo	12,5	11,9	9,4	11,8
Odense	11,5	11,0	9,0	10,7
Svendborg	11,6	10,5	9,5	10,7
Øernes Amter	12,0	11,6	10,4	11,2
Hjørring	7,8	7,3	8,7	8,4
Thisted	10,2	9,6	11,0	12,8
Aalborg	7,6	7,3	7,3	7,8
Viborg	7,2	7,5	7,1	10,1
Randers	10,1	8,9	8,0	10,9
Aarhus	10,7	9,2	8,7	11,5
Vejle	11,1	8,3	8,8	11,0
Ringkjøbing	10,6	6,3	7,4	8,8
Ribe	7,9	5,7	5,5	7,8
Jyllands Amter	10,1	7,7	8,0	9,9
Hele Kongeriget	11,7	9,1	9,4	10,5

I Overensstemmelse med det tidligere Anførte har saavel for hele Landet som for Øernes og Jyllands Amter Foldudbyttet i 1883 af Hvede og Rug været noget større end i 1882, af Byg og Havre

derimod mindre, og det samme gjælder ligeoverfor Gjennemsnittet af Femaaret.

Foldudbyttet pr. Td. Land var nemlig i 1882:

	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
for hele Landet . .	11,4 Tdr.	8,8 Tdr.	10,5 Tdr.	12,0 Tdr.
- Øerne	11,6 —	11,0 —	11,7 —	13,8 —
- Jylland.	10,0 —	7,5 —	8,9 —	11,1 —

og i Gjennemsnittet af 1879—83:

	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
for hele Landet . .	10,8 Tdr.	8,9 Tdr.	10,0 Tdr.	11,2 Tdr.
- Øerne	11,0 —	11,3 —	11,0 —	12,5 —
- Jylland.	9,6 —	7,5 —	8,5 —	10,5 —

I 1883 var blandt Øernes Amter Foldudbyttet af Hvede størst i Maribo Amt, mindst i Frederiksborg Amt, af Rug størst i Kjøbenhavns og mindst i Svendborg Amt, af Byg størst i Kjøbenhavns, mindst i Odense Amt, og af Havre størst i Kjøbenhavns, mindst i Odense og Svendborg Amter. Blandt Jyllands Amter var Foldudbyttet af Hvede størst i Vejle Amt, mindst i Viborg Amt, af Rug og Byg størst i Thisted Amt, mindst i Ribe Amt, og af Havre størst i Thisted Amt, mindst i Aalborg og Ribe Amter.

Af de 4 Hovedkornsorter under Et var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
i hele Kongeriget	100 Kr.	101 Kr.	108 Kr.
paa Øerne	119 —	124 —	132 —
i Jylland.	85 —	83 —	88 —

de enkelte Amter:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for Kjøbenhavns Amt. .	(1) 131 Kr.	(1) 131 Kr.	(1) 145 Kr.
- Maribo — . .	(2) 127 —	(7) 120 —	(4) 135 —
- Sorø — . .	(3) 124 —	(2) 129 —	(2) 137 —

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
for Holbæk Amt. .	(4) 123 Kr.	(3) 126 Kr.	(3) 135 Kr.
- Præstø — . .	(5) 119 —	(5) 124 —	(5) 131 —
- Frederiksborg — . .	(6) 117 —	(8) 116 —	(6) 127 —
- Bornholms — . .	(7) 110 —	(9) 109 —	(9) 119 —
- Thisted — . .	(8) 109 —	(13) 87 —	(10) 103 —
- Svendborg — . .	(9) 109 —	(6) 121 —	(8) 126 —
- Odense — . .	(10) 107 —	(4) 125 —	(7) 126 —
- Aarhus — . .	(11) 98 —	(12) 89 —	(12) 99 —
- Vejle — . .	(12) 97 —	(10) 96 —	(11) 100 —
- Randers — . .	(13) 92 —	(11) 91 —	(13) 97 —
- Viborg — . .	(14) 80 —	(16) 77 —	(14) 84 —
- Hjørring — . .	(15) 78 —	(17) 75 —	(16) 79 —
- Ringkjøbing — ...	(16) 77 —	(15) 77 —	(15) 81 —
- Aalborg — . .	(17) 71 —	(18) 72 —	(18) 74 —
- Ribe — . .	(18) 69 —	(14) 78 —	(17) 78 —

og i Landsdelene:

	i 1883.	i 1882.	i Gjennemsn. af 1879—83.
paa Falster	(1) 145 Kr.	(2) 143 Kr.	(2) 146 Kr.
- Møen	(2) 128 —	(4) 126 —	(4) 135 —
- Langeland	(3) 126 —	(1) 149 —	(1) 150 —
- Sjælland	(4) 123 —	(3) 126 —	(3) 135 —
- Lolland	(5) 120 —	(6) 111 —	(5) 130 —
- Bornholm	(6) 110 —	(7) 109 —	(7) 119 —
- Fyn	(7) 106 —	(5) 121 —	(6) 124 —
- Ærø.	(8) 102 —	(8) 107 —	(8) 115 —
- Samsø	(9) 86 —	(9) 100 —	(9) 102 —
i Jylland	(10) 85 —	(10) 83 —	(10) 88 —

Blandt Amterne findes Kjøbenhavns Amt stadig at være det, hvor der indvindes det største Værdiudbytte pr. Td. Land af de 4 Hovedkornsorter under Et, medens det mindste sædvanligvis haves i Aalborg Amt; men i 1883 er Ribe Amt kommet til at staa nederst

i Rækken. Thisted Amt er steget fra Nr. 13 i 1882 til Nr. 8 i 1883 og er det eneste af de jyske Amter, der er kommet op mellem Øernes, idet det har taget Plads ovenfor Svendborg og Odense Amter, der begge (mest for Odense Amts Vedkommende) ere sunkne betydelig i Rækken i 1883 imod i 1882 og i Gjennemsnittet af Femaaret. — Af Landsdelene viser i 1883 Falster det største Værdiudbytte pr. Td. Land af de 4 Hovedkornsorter under Et, hvilket ellers plejer at være Tilfældet for Langelands Vedkommende, der i dette Aar maa nøjes med Pladsen som Nr. 3, og det mindste indvindes stadig og i samme Rækkefølge paa Ærø, Samsø og i Jylland.

Efter samtlige foranførte Beregninger maa det altsaa antages, at Aaret 1883 har givet et forholdsvis godt Høstudbytte for Jylland, især for Thisted Amt, men et forholdsvis mindre godt Udbytte for Øerne, fornemlig for Fyn og Langeland samt for Samsø.

Høstudbyttet har i de enkelte Aar af Femaaret 1879—83 efter de gangbare Priser været beregnet til følgende Værdier:

	for hele Landet.	for Øerne.	for Jylland.
i 1879	265,3 Mill. Kr.	156,5 Mill. Kr.	108,8 Mill. Kr.
- 1880	341,4 —	190,7 —	150,7 —
- 1881	291,6 —	156,1 —	135,5 —
- 1882	289,7 —	158,9 —	130,8 —
- 1883	298,4 —	155,6 —	142,8 —

Det Kongelige Danske Statistiske Bureau i Juni 1884.

Marius Gad.